

Eesti Kohtunike Ühing

Hr peaminister Kristen Michal
Vabariigi Valitsus

24.11.2025

Pöördumine seoses plaanitava kohtute liitmisega

Eesti Kohtunike Ühing (EKOÜ) pöördub Teie poole seoses justiits- ja digiministeeriumis koostatud KS ja KrMS muutmise eelnõus (kohtukorralduse muudatused) sisalduva ettepanekuga esimeses ja teises kohtuastmes sama astme kohtud omavahel liita.

EKOÜ peab vajalikuks juhtida Teie tähelepanu sellele, et tegemist on muudatusega, mis seab ohtu kohtute sõltumatuse. Muudatuste tulemusena toimub kohtusüsteemis oluline võimu koondamine, mis koostoimes teiste planeeritud muudatustega loob võimaluse kohtunike mõjutamiseks viisil, mis omakorda võib mõjutada negatiivselt õigusemõistmist. Arvestades muudatuste ulatust, ei ole võimalik välistada PS §-de 24, § 147 ja § 148 rikkumist ning terviklik analüüs eelnõu kooskõla kohta põhiseadusega puudub.

Eelnõu seletuskirjas planeeritud eesmärged ei ole võimalik saavutada kohtute liitmisega. Erinevad eelnõuga seoses koostatud analüüsid on välja toonud, et liitmine ei too kaasa ressursside kokkuhoidu ega juhtimise kvaliteedi tõusu. Puuduvad faktipõhised andmed, mis annaksid aluse eeldada, et kohtute liitmine suurendaks kohtute efektiivsust, parandaks lahendite kvaliteeti või lühendaks menetlustähtaegu.

EKOÜ teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku mitte toetada eelnõus planeeritud kohtute liitmist.

Juhul, kui Vabariigi Valitsuse hinnangul on vajalik eelnõu menetluse jätkamine, palume Teil eelnevalt pöörduda Veneetsia komisjoni poole, et saada hinnang, kas planeeritud muudatused on demokraatlikus õigusriigis kohased. EKOÜ rõhutab vajadust vältida selliste lahenduste rakendamist,

mis võivad Eestis kaasa tuua tagajärjed, millised on viimastel aastatel aset leidnud Poola ja Ungari kohtusüsteemides.

Ebastabiilne rahvusvaheline olukord on üks teguritest, mis on mõjutanud Eesti majandusarengut. Majandusarengu tagamiseks on vältimatult vajalik omada stabiilset, usaldusväärset ja toimivat kohtusüsteemi. Seetõttu palume Teil kaaluda, kas planeeritud kohtusüsteemi muudatused on õigustatud ja sobivad.

Kuna eelnõus esineb mitmeid vastuolusid kohtute sõltumatust puudutavate Euroopa standarditega, soovib EKoÜ pöörduda eelnõu osas Euroopa Komisjoni poole.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Uritam
Eesti Kohtunike Ühingu esimees